

Populära gamla hopphästar av PVC som förmodligen är mjukgjorda med fortplantningsstörande ftalat.

Giftfria förskolor

– ett steg mot ett giftfritt Jönköping

Helt giftfria förskolor – finns det?

Det är ett önsketänkande, menar Gudrun Bremle, projektledare för giftfritt Jönköping.

I projektet Giftfria förskolor vill hon öka medvetenheten om och hitta åtgärder för att minska de gifter som kan finnas i de kommunala verksamheterna. Det gäller särskilt de verksamheter som riktar sig till barn.

– Barn är både mer känsliga och mer utsatta för kemikalier än vuxna och därför är det viktigt att vi tänker på vad de kommer i kontakt med. Jag vill ta upp frågan hur vi bygger lokaler och hur vi köper material och varor, berättar Gudrun Bremle.

Gifter i kläder, leksaker och byggmaterial

Kemikaliefrågan förknippas ofta med kemiska produkter såsom diskmedel och tvättmedel. Men även de kemikalier som används när vi tillverkar

varor läcker och påverkar oss mer än vad vi tidigare trott. Det kan vara antibakteriella medel i skor, mjukgörande ftalater i dockor och i många andra plastleksaker. Även det material som förskolan är byggd av kan innehålla gifter. Det är inte akut livsfarliga ämnen utan sådana som påverkar långsiktigt och som kan visa sig i olika symptom, exempelvis astma, diabetes och adhd.

– Jag kommer att inventera några

Fakta om projektet Giftfritt

Projektet Giftfritt Jönköping är en tvåårig satsning på giftfri miljö i kommunens verksamheter. I huvudsak kommer projektet att ha ett fokus på barnen och därför inrikta sig på förskolor.

Du som vill följa projektet Giftfritt Jönköping kan läsa mer på www.jonkoping.se sökord Giftfritt Jönköping eller på Facebook; "Giftfritt Jönköping".

av kommunens förskolor för att skapa mig en bild av vad vi använder för material i våra förskolor. Vad finns det för leksaker? Hur gamla är leksakerna och vad innehåller de? Vad finns i köket? Vad finns det för gifter i byggmaterialet?

I kommunala kök finns ofta vinylhandskar med mjukgörande ftalat, ett ämne som är bevisat reproduktionsstörande och som påverkar flera olika hormonsystem i kroppen. En enkel åtgärd är att istället köpa nitrilhandskar. Ett råd, både hemma och i förskolan, är att rensa ut gamla plastleksaker som ofta innehåller mer giftiga kemikalier än nytillverkade. Sedan 2009 är lagstiftningen hårdare och nyare leksaker är därför ofta "bättre" vad gäller kemikalieinnehåll.

Större krav på kommunala leverantörer

Det är viktigt att vi alla gör goda val när vi köper in leksaker eller byggmaterial.

Teflonpannor har en beläggning av perfluorerade ämnen som kan läcka till maten när de blir slitna.

Badankor är ofta gjorda av PVC som kan innehålla upp mot 40% ftalater.

” Det är viktigt att vi visar leverantörerna vad vi vill ha för produkter.

– Förutom inventeringen kommer jag att se över hur vi upphandlar produkter till förskolan och försöka förändra de krav vi ställer på våra leverantörer. Det är viktigt att vi visar leverantörerna vad vi vill ha för produkter. Många andra kollektorer arbetar på liknande sätt och vi samarbetar för att hjälpas åt. Leverantören ändrar ju inte sitt sortiment förrän kunderna

efterfrågar något annat.

Alla förskolor kommer att få mer information under hösten. Några kommer att få besök och bli inventerade. Gudrun hoppas även att hon kommer att kunna hjälpa förskolor som vill rensa med att svara på frågor som kan komma upp. Det finns många föräldrar som har stort engagemang i frågan och som vill veta att förskolemiljön är bra för deras barn.

– Ett giftfritt Rom byggdes inte på en dag. Att åtgärda ett stort och komplext samhällsproblem tar tid men nu har Jönköping påbörjat vägen mot en giftfri kommunal verksamhet, avslutar Gudrun Bremle.

Karin Carlqvist

Gudrun Bremle, projektledare för Giftfritt Jönköping

Tips för en giftfri förskola och ett giftfritt hem

Rensa bort från lekrummet:

MJUKA PLASTLEKSAKER. Bollar, dockor, badankor m.m. i mjuk plast kan innehålla t.ex. ftalater som misstänks vara hormonstörande. Äldre plastleksaker är i regel sämre än nya. Prioritera att rensa bort gamla leksaker och leksaker barn gärna stoppar i munnen.

ELEKTRONIK. Tangentbord, mobiler och annan elektronik omfattas inte av lika skarpa kemikaliekraV som leksaker. Särskilt äldre elektronik kan innehålla farliga kemikalier, som tungmetaller och flamskyddsmedel, och passar inte bra som leksaker.

SKUMGUMMI. Särskilt äldre skumgummi i madrasser, möbler och leksaker kan innehålla bromerade flamskyddsmedel. För sov madrasser med plastöverdrag bör även överdraget bytas då det ofta är tillverkat av PVC-plast som kan innehålla farliga ftalater. Försäkra er om att nya madrasser och överdrag är fria från ftalater och bromerade flamskyddsmedel.

Håll rent!

STÅDA BORT DAMM! Många miljögifter samlas i dammet och särskilt de mindre barnen får i sig damm från golv och händer. Dammtorka, moppa och vädra när barnen inte är i lokalen. Dammsug innan våttorkning, så att färre miljögifter följer med vattnet till reningsverken.

TVÄTTA NYINKÖPT! Tvätta nyinköpta gosedjur, textilier, filter, kuddfodral och frottéöverdrag, och torka av nya möbler och leksaker för att minska rester från olika kemikaliebehandlings.

VÄLJ MILJÖMÄRKT OCH PARFYMFRI!

Tvättmedel, rengöringsmedel och tvål kan innehålla allergiframkallande och misstänkt hormonstörande ämnen. Välj därför miljömärkta och parfymfria produkter.

Välj rätt i köket!

VÄLJ EKOLOGISKT! Ekologisk mat innehåller mindre rester av bekämpningsmedel. Värm inte i plast – vid upphettning kan farliga ämnen frigöras från många plaster och hamna i maten. Värm, laga, förvara och ät också gärna mat på porslin, glas eller rostfritt. Använder du plastprodukter, se till att de är godkända för livsmedel.

UNDVIK METALLKONSERVER! På insidan av metallkonserver finns ofta en tunn ytbehandling som kan innehålla det hormonstörande ämnet bisfenol A som kan frigöras till maten.